

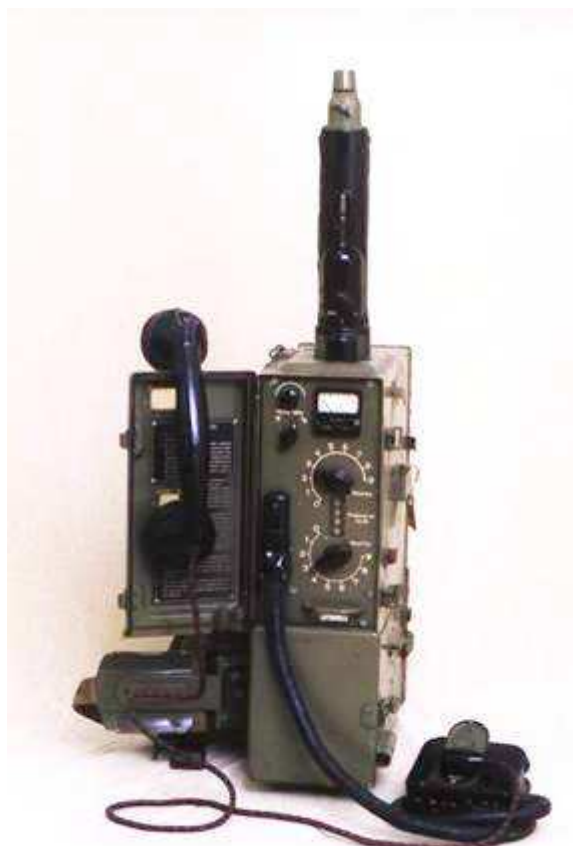
Členský zpravodaj
Veterán Rádio Klub
B r n o

Ročník XXIII – 2016

číslo 2

K článku rádio v khaki

RO 21 "Libeň"

Historie poválečné výroby spojovacích prostředků pro naši armádu.

Informační bulletin VRK

Vydává Rada VRK

Předseda

OK2LS František Frýbert
Ruprechtická 2273/4
19300 Praha 9
e-mail:ok2ls@seznam.cz
Mobil: 736 143 069

Místopředseda**Pokladník a hospodář**

OK2AIS Aleš Tomšů
Hrnčířská 41, 60200 Brno
e-mail:ok2ais@seznam.cz
Mobil: 732 962 021

Diplomový manažer

OK2BEH Zdeněk Životský
Na Honech 1826
66601 Tišnov
tel:549 413 562
e-mail:zd.zivot@volny.cz

**Soutěžní manažer a VO
OK5VRK, včetně sídla
spolku:**

OK2BGW Ing.Ivo Kovář
Jamborova 939
66603 Tišnov
Mobil: 602 890 782
e-mail:ok5vrk@seznam.cz

Revizní komise

OK2KE Ing. Jaroslav Klimeš

OBSAH

1. Obr. RO-21
2. Obsah, rada VRK
3. Členské příspěvky, silent key
4. až 8. Rádio v khaki,
historie výroby spoj. techniky

Důležité kontaktní adresy:**Český Radioklub**

U Pergamenky 3, 170 00 Praha 7
e-mail: crk@crk.cz
telefon: 266 722 240, 607 208 230
QSL služba :e-mail: qsl@crk.cz
telefon: 266 722 253
návštěvy: středa 0900 -1730, nebo dle dohody
QSL lístky : P.O.Box 69, 113 27 Praha 1

Český telekomunikační úřad

Odbor správy kmitočtového spektra
Sokolovská 219, Praha 9,
P.O.Box 02 , 225 02 Praha 025,
telefon (ústředna): 224 004 111
Referent : 224 004 657

Stránky VRK na I-netu : <http://www.vrk.wz.cz>

Stav příspěvkové morálky k 4.4.2016: (Změny od 9.2.2016)

Příspěvky na rok 2014 poslali: OK1FHP, OK2BR, St.Vacek.

Příspěvky na rok 2015 poslali:
OK1DLZ, FHP, FV(rovněž 2016,17.18 a 19), OK2BR.
St. Vacek(rovněž 2016 a 17).

Příspěvky na rok 2016 poslali:
OK1AYF, DLZ, EP, FHP.
OK2BTE, BR, CL, PAU, SWD, OM7YA.

Příspěvky na rok 2017 poslali:
OK1AYF, OK1FHP(rovněž 2018).
OK2BKQ, BTE, BVT, SMI.

Silent key:

Dne 22.2.2016 zemřel Adolf Fajman, OK2BSB, čl.č.: 199 ze Znojma v 86-ti letech.
Dne 14.2. 2016 zemřel Otto Pilát, OK2DCL , čl. č.: 148 v nedožitých 87-mi letech .
Dne 1.3.2016 zemřel Karel Valíček, OK2WFW, čl. č.: 179 po krátké nemoci v 83 letech.
Dne 29.3.2016 zemřel Jiří Malý, OK2ARN, čl.č.: 052 ve věku 89 let.

Kulaté a půlkulaté narozeniny našich členů :

Srpen : OK1TD 70, OK1FPG/OK7CW 50,
Září : OK2PAX 80, OK1DOL 55, OK2SAQ 80, OK2BDB 85, OK2FB 75, OM2AD 85,
Říjen : OK2BUX 75, OK2HKP 75, OK2BEH 75, OK2BWC 75, OK2DAN 70, OK1AKU 75,

XX

Hledám následníka v mém radioamaterském hobby !

Mám sbírku radioamaterských a spojařských odznaků z celého světa, která obnáší cca 350 kusů, vystavovaných s úspěchem v CH, D, F, rovněž v OK (Holice-Kozákov)

Odznaky nejsou všechny identifikovány a zařazeny. Ukázkou sbírky zašlu na e-m. Je to největší a jediná sbírka v CH. Cena dle dohody.

Informace podá Zdeno HB9LDU na z.halama@ggaweb.ch

Výsledky Hlavního závodu VRK 2016

	CW	QSO	Nás.	body
1.	OK1IF	57	28	1596
	OK2BFN	59	27	1593
	OK2SAR	58	27	1566
	OK1IBP	56	27	1512
	OK2PAU	58	25	1450
	OK1KC	55	26	1430
	OK2PIP	57	25	1425
	OK2BNF	51	27	1377
	OK2SSJ	52	25	1300
10.	OM8FF	49	26	1274
	OK1SI	52	23	1196
	OK1FHI	48	24	1152
	OM8HG	50	22	1100
	OK2BND	48	22	1056
	OK2QX	49	21	1029
	OK1JAX	54	19	1026
	OK2BEH	43	23	989
	OK1FKD	47	21	987
	OK1JVS	45	21	945
20.	OM3CAZ	43	21	903
	OK2BR	46	19	874
	OK1FGD	45	19	855
	OM3EE	45	18	810
	OK2LF	38	21	798
	OK1WF	40	19	760
	OM3WZ	38	20	760
	OK1VK	42	18	756
	OK1LO	40	17	680
	OK5SA	36	18	648
30.	OK2SG	35	14	490
	OK1FV	32	15	480
	OK1DM	30	12	360
	OK1DVA	25	12	300
	OK1AAZ	17	11	187
35.	OK2BJK	13	7	91

	MIX	QSO	Nás.	body
1.	OK1DOL	96	43	4128
2.	OK1MNV	90	39	3510
3.	OK1DQP	80	34	2720
4.	OM3PA	77	32	2464
5.	OK1JFP	76	31	2356
6.	OK2BGW	75	31	2325
7.	OM8CW	75	29	2175
8.	OK1JPO	72	30	2160
9.	OK2LF	59	28	1652
10.	OK1DKR	58	26	1508
11.	OK1KZ	57	25	1425
12.	OM7AT	54	20	1080
13.	OK2PAK	34	17	578

	SSB	QSO	Nás.	Body
1.	OM2RL	70	28	1960
2.	OK2BKP	69	24	1659
3.	OK1FUU	59	24	1416
4.	OK2BME	58	24	1392
5.	OK2PAQ	51	23	1173
6.	OM7AXL	49	21	1029
7.	OK2BFI	50	20	1000
8.	OM7AB	47	20	940
9.	OK2BRX	41	19	779
10.	OK2WYK	45	17	765
11.	OM7YA	31	14	434
12.	OM6AMD	28	15	420
13.	OK5VRK	29	12	348
14.	OK4AS	21	9	189
15.	OK1KQP	22	7	154
16.	OK2LF	21	7	147
17.	OK1MJA	16	7	112
18.	OK1AOU	7	3	21

	SWL	QSO	Nás.	Body
1.	OK1-31341	40	16	640
2.	OK1-11861	15	7	105
3.	OM3-28393	2	1	2

Deníky pro kontrolu: OK2SLS
OK1PFM

S letošním závodem současně probíhaly další závody a to jak CW tak i SSB. Rušení bylo zvláště od SP stanic velké, a tak stanice s QRP měly dost problémů uskutečnit spojení. Závodu se účastnilo asi 130 stanic.

Došlo 71 soutěžních deníků, z toho 3 SWL a 2 pro kontrolu.

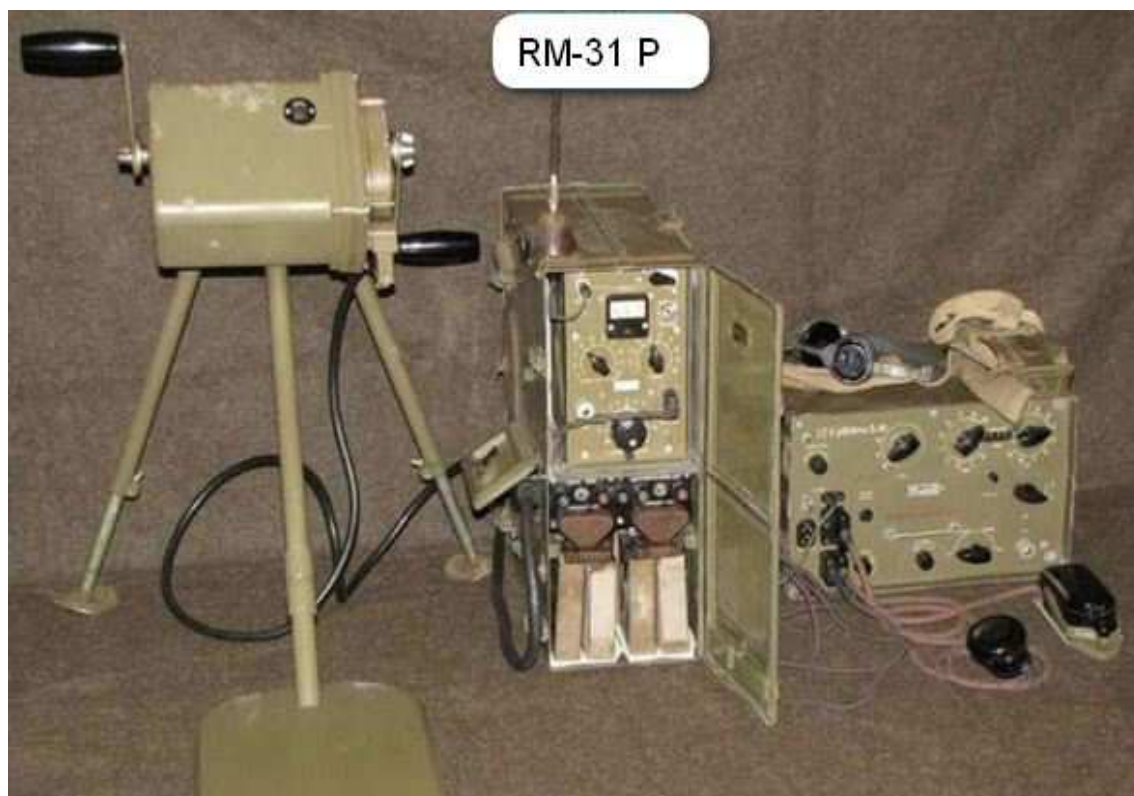
Rovněž v letošním roce dostane upomínkové poháry deset vylosovaných stanic.

Vylosované stanice:

OK1IF, OK1JAX, OK1LO, OK2BR, OK2 SG, OK2BGW, OK2PAQ, OK5SA, OM7AXL, OM8FF.

Z historie – Rádio v khaki

Po osvobození zbylo na našem území obrovské množství komunikační techniky a vojenské elektrotechniky po Wehrmachtu a Luftwaffe. Do výzbroje právě budovaného spojovacího vojska se tak dostalo na 80 typů komunikačních prostředků pro všechny stupně velení, které vyšly z koncernů Lorenz, Telefunken a dalších. Podíl sovětských a angloamerických prostředků z válečného období tvořil jen malou část výzbroje, nepatrně přesáhl jednu desítku typů. Při inventarizaci v roce 1949 bylo zaznamenáno u pozemního vojska 5800 kusů různých typů rádiových zařízení, z nichž necelých 10% připadalo na sovětské a angloamerické přístroje. Nové technologie a německá konstrukční škola, zavedená okupanty v protektorátních radiotechnických továrnách, odstartovaly bouřlivý rozvoj národních spojovacích prostředků. Některé vznikaly z nadšení, bez oficiálního zadání.

První konstrukce spatřily světlo světa již koncem roku 1946 v bývalém Ostmarkwerke, původně Vojenských telegrafních dílnách (VTD), které byly ve třetím poválečném roce přejmenovány na Vojenský výzkumný ústav, ještě se sídlem ve Kbelích u Prahy. Všichni konstruktéři, kteří se podíleli na válečné výrobě a zejména pak technici z Ostmarkwerke inspirováni technikou III. říše, dali vzniknout nové generaci spojovací techniky. Repräsentantem těchto snah u nás byla malá vševojsková krátkovlnná radiostanice s univerzálním použitím pod označením **RM 31**. Moderně koncipovaná krátkovlnná 10wattová radiostanice s kmitočtovou syntézou, s frekvenčním rozsahem 2000-5995kHz, s 800 pevně nastavitelnými krystaly řízenými kanály, přepínatelnými po 5KHz. Mechanicky i ergonomicky dobře řešený spojovací prostředek však měl jeden velký nedostatek, který spočíval v použití amerických miniaturních oktálových bateriových elektronek. Ty nebyly dostatečně mechanicky odolné a spolu se sokly se stávaly častým zdrojem poruch.

Pokračování článku rádio v khaki:

Přípravou do výroby byl pověřen Opravárenský závod 064 v Hradci Králové, sériová výroba byla zahájena začátkem padesátých let v závodě TESLA Pardubice.

RM 31-50 byla určena také pro tanky a měla VKV doplněk na 50MHz pro komunikaci mezi nimi. Konstrukterům pravděpodobně posloužila za vzor anglická MK 19.

Malá radiostanice **RF 11-M** byla vybavena rozsahem 50MHz právě pro spojení s tankovým VKV doplněk. RF 11 našla také uplatnění v civilním sektoru, a to při výstavbě vodního díla Orlík. Měla jednu pevně nastavenou frekvenci a používala se k dorozumívání s obsluhou jeřábu při betonování. Dodávala se pod komerčním označením Orlík.

Další raritou je přijímač **R 3**, který je na štítku značen ještě podle předválečného vzoru RP 521, stejně jako se označovaly přijímače ve VTD. Rovněž z vývojového pracoviště VTÚ nese výrobní číslo V1-2 z roku 1952.

V průběhu 50. let přicházejí k útvarům rádiové stanice typů **RO 21**, **RO 22**, **RF 11** a směrové stanice **RDM 61** a **RDM 31**. Nahrazují ukořistěné stanice, u nichž se již začal projevovat nedostatek náhradních dílů.

Poslední československý projekt klasické KV techniky byl ukončen ve VÚST pod úkolovým označením RM 551-2. V roce 1955 bylo vyrobeno několik desítek kusů a byly jimi vyzbrojeny paradesantní jednotky. Stanice byla označena jako **RM 33** a byl k ní také vyráběn vf zesilovač.

Jednu z velkých rolí sehrál Vojenský opravárenský závod 064 (OZ 064) v Hradci Králové, který se podílel na technickém zabezpečení spojovacího vojska po roce 1945 až do sametové revoluce. Historie závodu začíná v laboratoři Antona Novotného na tehdejší Mácha-Gasse 2 v Hradci Králové, která za protektorátu vyráběla křemenné výbrusy, komerční radiotechniku a drobné vojenské zakázky pro německou armádu. Po osvobození byl závod převzat do národní správy, snahy o navrácení firmy původnímu majiteli však znemožnil únor 1948. V říjnu 1948 přešel závod do působnosti MNO - spoj. vojsko. Dne 1. ledna 1949 se definitivním vlastníkem stalo MNO a závod dostal název Posádková správa 71 H. K. Činnost byla zahájena ve starých, převzatých budovách. Zpočátku byly kapacity orientovány na úpravy ukořistěné techniky pro potřeby našeho spojovacího vojska (uvedení do chodu, náhrada německých štítků, přestříkání panelů) a především na opravy spojovacího materiálu (všech padesáti typů německých radiostanic, výsuvných antén - Magirusů a nabíjecích souprav včetně benzínových agregátů). V prvních poválečných letech je montováno několik kusů radiovozu s německou radiostanicí 15 W se na podvozku Praga A 150. Požadavky na opravárenské a výrobní kapacity rozšiřují závod investiční výstavbou o nové budovy.

Roku 1952 nabíhá výroba krystalů pro radiostanice RM 31 a RO 21. Je pro ni vyčleněno 100 pracovníků, převážně žen. V srpnu 1954 je výroba krystalů předána do n. p. TESLA Hradec Králové.

Pokračování článku Rádio v khaki:

Těžiště Opravárenského závodu 064 spočívalo v montážích a zástavbách spojovacích zařízení do automobilové techniky pro potřeby ČSLA. Ze série 7000 kusů malého terénního automobilu Tatra 805 bylo dodáno přibližně 300 kusů šasi pro skříňové nástavby. Nejdříve to byly vysoké skříně, které sloužily jako sanitní vozy a radiovozy. Do radiovozu byla montována inkurantní spojovací technika - německé decimetrové stanice Michael a krátkovlnné radiovozy byly osazovány přijímači Torn Eb nebo MwEec a vysílači 80 nebo 30 Wsa. Měníče, výsuvné antény a příslušenství pocházely také z dědictví po wehrmachtu.

V roce 1955 jsou na základně v Hradci Králové ukončeny vojenské zkoušky malého radiovozu se stanicí RM 31 na podvozku terénního automobilu Škoda 973 Babetta. Ten se ale již do výzbroje ČSLA nedostal, pro Varšavskou smlouvu bylo unifikováno v této objemové třídě vozidlo GAZ69.

Roku 1955 zadává OZ 064 u šikovného koláře firmy Hartman ve Dvoře Králové sníženou skříňovou nástavbu. A dopadla velmi dobře. V témže roce bylo na základně v Hradci Králové vyrobeno několik desítek radiovozu s krycím názvem **Sobota** na podvozku dodnes nepřekonaného terénního automobilu Tatra 805. Zde bylo použito RM 31 jako budičů k vř konci se dvěma GU50, který dával 50 wattů vř výkonu. Jako záložní přijímač posloužila R trojka. Sobota

byla koncipována jako pojízdne velitelské stanoviště (PVS) k přímému velení vojskům v boji a za přesunu. Velitel mohl ze své kabiny vstupovat do vlastních rádiových sítí, případně mohl komunikovat s nadřizeným nebo sousedními veliteli. Radiovozy přišly ke spojovacím útvarům jako novinka v době mařarských událostí. Novinkou byla rovněž skříňová karoserie, jak ji známe z Duhy nebo Třince. Decimetrová stanice **Duha** po ukončeném vývoji ve VÚ 060 byla předána k sériové výrobě do závodu TESLA Hloubětín, oddělení G, které bylo pověřeno vojenskými zakázkami. Zástavbu do aut měl na starosti hradecký OZ 064.

Po vzniku Varšavské smlouvy v roce 1955 je odzvoněno národním projektům a konstrukcím z oboru vojenské radiotechniky. Veškerá vojenská výzbroj je podřizena unifikaci. Ze SSSR přichází řada radiostanic, oživme si v paměti alespoň jednu z prvních. Je to 80wattový vysílač **R 103**, který pocházel z Minska a na tehdejší dobu byl vybaven špičkovým přijímačem **Amur**.

Na konstrukcích, které pocházejí z Minského radiotechnického závodu a odkud je většina techniky pro pozemní spojovací vojsko, se podíleli technici z firem Telefunken a Lorenz, zavlečení do SSSR po skončení druhé světové války. Celý komplet R 103 byl umístěn na podvozku neúsporného ZIL 158. Tyto stanice byly později dodávány samostatně a po roce 1963 se montovaly na podvozky Praga V3S.

Dokončení článku Rádio v khaki.

Začátkem 70. let vycházejí RM 31, RF 11, RO 21 A RO 22 z módy a hlavně již nestačí potřebám jednotlivých druhů zbraní. Zejména tanková verze RM 31-T je nahrazena VKV stanicí R113 a později R123. Po ukončení výroby licenčního A7 béčka začíná TESLA Pardubice koncem roku 1958 produkovat ruskou stanici řady Astra (**R 105, R 108 a R-109**) pro všechny armády Varšavské smlouvy.

Tam se také vyráběl RX **R 4** a radiovůz **Třinec**. V národní kompetenci zůstávají decimetry a speciální a málo početné soupravy většinou pro vyšší stupně velení. Hradecký závod produkuje malosériové a kusové zakázky, kde používá sovětské přístroje, které vhodně doplňuje zařízeními vlastních konstrukcí podle požadavků a potřeb ČSLA.

Z rádiových zástaveb to jsou: RPS (Rádiové přijímací středisko) a RG 71 (rádiový zaměřovač), určené pro rádiový průzkum. Dále RPS 2 (přijímací středisko).

Obdobné zástavby nesou i telefonní techniku, SV (spoj. výpravna), SDS (souprava dálkových spojů), MTÚ (místní telefonní ústředna) a mnoho dalších. Všechny zakázky jsou dokonale dílensky a řemeslně zpracovány a všude je pamatováno i na nejmenší detaily.

Tolik o minulých dobách, jak jsme je vnímali tenkrát a jak na ně vzpomínáme dnes. Cílem bylo připomenout tradici a u mnohých oživit nostalgické vzpomínky.

Pro Členský Zpravodaj VRK upravil OK2AIS. Poděkování Zdenkovi, OK1FAY za tip.

Zdroje: [1] Dvacet let vývoje a trvání závodu OZ 064 [2] Fond XVI. VHÚ AČR [3] Výrobky OZ 064/1964

Původní autor: PE_ročník_2000_číslo6_strana_32_autor_Burian & Veselý

Pozvání do závodu:

Letošní závod s ručními klíči se uskuteční poslední sobotu v červnu, tedy 25.6. Podmínky závodu jsou uveřejněny ve Zpravodaji č.2/2015 na straně 5.

Rada VRK.